

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра історії та методики навчання

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар
30. 08. 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні політичні проблеми сучасного світу

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальності:

014 Середня освіта (Українська мова і література)

освітньо-професійна програма

Середня освіта (Українська мова і література, історія)

Кременець, 2022

Робоча програма з курсу «Актуальні політичні проблеми сучасного світу» : робоча програма навчальної дисципліни для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література)

Розробник: Стронський Г. Й., д. і. н., професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри

Протокол №   1   від.   30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри проф. І. Скакальська

1. Вступ

Курс «Актуальні проблеми сучасного світу» присвячений пізнанню особливостей сучасного багатопольного міжнародного світопорядку.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: вивчення основних закономірностей і тенденцій розвитку сучасного світу, яке здійснюється за рахунок отримання знань з історії, політичного, економічного та культурного розвитку народів Європи, Америки, Азії, Африки, Австралії та Океанії та українського народу в контексті світової цивілізації.

Курсу ознайомлює студентів з головними політичними, економічними і суспільними тенденціями світового розвитку; допомогти зрозуміти сутність сучасних світових подій і процесів; висвітлює місце і роль України у світових міжнародних відносинах.

Ключові слова: міжнародна політика, глобалізм, екологія, культура, мультикультурний простір, війна.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка ----- Спеціальності: 014 Середня освіта (Українська мова і література) Освітньо-професійна програма підготовки магістра		
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		I	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3		Лекції	
		16	4
		Семінарські	
		18	4
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
56	82		
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 38%–62%;
для заочної форми навчання – 11%–89%.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: навчальна дисципліна «Актуальні проблеми сучасного світу» спрямовує майбутніх магістрів педагогічної освіти на оволодіння основами наукового, зокрема, природничо-наукового знання з проблематики та тенденціями сучасного світу.

Завдання:

-навчити вмінню використовувати основи знань для формування світоглядних позицій, формування активної життєвої позиції;

-можливістю комунікувати у міжособистісному і міжкультурному форматі;

-можливістю знаходити власні інтепретації міжнародної інформації, практично приміняти їх на практиці;

-розуміти основні напрями і кроки зовнішньої політики України та інших держав.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти **наступними компетентностями:**

Інтегральна

Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері педагогічної освіти і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань, практичне впровадження отриманих результатів та переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу з української мови, літератури, історії в старшій (профільній) школі.

Загальні компетентності:

ЗК 1

Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК 4

Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

4. ЗМІСТ КУРСУ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СВІТУ**Змістовий модуль 1****Тема 1. Сучасний міжнародний політичний та економічний світопорядок. Інтеграційні і дезінтеграційні процеси.**

Розпад двополярного світу на рубежі 1989-1991 років і його наслідки. Тенденції формування багатополярних відносин і поліцентричної системи. Глобалізація як явище і процес та її наслідки. Розрив у взаємовідносинах Південь-Північ. Взаємозв'язок політики і економіки у світовій політиці. Інтеграційні процеси у світі та їх досягнення. Дезінтеграційні процеси – їх причини та наслідки.

Тема 2. Проблеми безпеки у сучасному світі.

Гонки озброєнь, контроль і обмеження процесу. Міжнародні організації і військово-політичні блоки у світі. Види і моделі міжнародної безпеки. Колективна, національна і глобальна моделі. Національна безпека України.

Тема 3. Війни і конфлікти у міжнародних відносинах сучасності. Війни, кризи і військові конфлікти. Їх причини і наслідки. Географія конфліктів. Обличчя сучасних воєн. Гібридна війна. Агресія РФ проти України.

Тема 4. Місце і роль Європейського Союзу, НАТО у Європі і світі.

Створення і розвиток ЄС. Основи інтеграційного процесу та його параметри. Зовнішня політика ЄС, Східне партнерство. Сучасні проблеми політичні і економічні ЄС. Брекзїт.

Справи розширення ЄС. ЄС у світових економічних і політичних відносинах.

НАТО – гарант безпеки на континенті і світі. ЄС, НАТО і Україна.

Тема 5. США як світовий лідер і супердержава. Нові світові лідери – Китай, Бразилія, Індія та ін.

Світові воєнно-політичні і економічні позиції США. М'яка сила у політиці США. Головні напрями зовнішньої політики. Зовнішньополітичні орієнтири президента Трампа.

Феномен економічної потуги КНР. Світові економічні позиції Китаю та його частка у світовій торгівлі, фінансах. «Новий шовковий шлях». Нерівномірність розвитку економічних центрів.

Змістовий модуль 2**Тема 6. Тихоокеанський регіон у міжнародних політичних і економічних відносинах.**

Переміщення центру економічної активності світу до Тихоокеанського регіону. Тигри азійські. Протиріччя політичні і економічні в регіоні. Інтеграційні процеси в регіоні. АПЕК.

Китай і його політика в регіоні. Китайсько-американські суперечності.

Японія у міжнародних відносинах. Російсько-японські суперечності навколо Курил.

КНДР як ізгой регіональної і світової політики.

Тема 7. Політичні процеси в Африці, на Близькому і Середньому Сході.

Африканський континент і національно-етнічні, релігійні і економічні протиріччя. Війни і конфлікти. Політика світових держав щодо Африки.

Арабо-ізраїльський конфлікт, його історія і впливи на світову політику. Арабська весна і її наслідки. Війна у Сирії. Ісламська держава і ісламський тероризм. Іранська ядерна програма. Енергетичні проблеми регіону.

Тема 8. Виникнення нових суверенних держав на пострадянському просторі та їх внутрішня та зовнішня політика.

Розпад СРСР та його наслідки. Процеси трансформації у пострадянських країнах. Політика РФ до близького зарубіжжя. Концепція «Русский мир» і «Євроазіатизму».

Країни Балтії та особливості їх політики.

Падіння комуністичних режимів у країнах Центрально-Східної Європи. Вступ у ЄС і НАТО. Відносини зі сусідами. Розпад Югославії і Балканські війни.

Тема 9. Незалежна Україна у системі світових процесів та протистоянні агресії РФ.

Перші кроки незалежної України на міжнародній арені. Основи зовнішньої політики.

Україна у двосторонніх відносинах. Діяльність у міжнародних організаціях. Європейський вектор української зовнішньої політики. Українсько-російські відносини. Анексія Криму і війна на Донбасі. Повномасштабна російсько-українська війна від 24 лютого 2022 р.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		сем.	пз	лаб.	с. р	л		сем.	пз	лаб.	с. р	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Змістовий модуль 1												
Тема 1.	10	2	2			6						
Тема 2.	10	1	2			7		2				
Тема 3	10	1	2			7						
Тема 4.	10	2	2			6						
Тема 5.	10	2	2			6		2				
Разом за змістовим модулем 1	50	10	10			30						
Змістовий модуль 2												
Тема 6.	10	2	2			6						
Тема 7.	10	2	2			6		2				
Тема8.	10	2	2			6		2				
Тема 9.	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 2	40	8	8			24						
Усього годин	90	16	18			56	90	4	4			82

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Кінець біполярного світу та пошуки нової формули міжнародного ладу.	2
2	Загрози та виклики для людства наприкінці ХХ – поч. ХХІ ст.	2
3	Мир і війни у сучасних міжнародних відносинах (тероризм, гібридна війна, асиметрична війна).	2
4	Трансатлантичні економічні і політичні відносини.	2
5	Європейський Союз – виникнення, розвиток і сучасні проблеми.	2
6	Актуальні проблеми міжнародної безпеки.	2
7	Арабська весна та її наслідки. Війна у Сирії.	2
8	Проблеми трансформації у країнах Центрально-Східної і Східної Європи.	2
9	Злети і падіння зовнішньої політика України.	2

7. Самостійна робота

Тести.

Написання рефератів, підготовка презентацій.

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання та критерії його оцінювання

1. Світовий порядок і локальні конфлікти.
2. Техніка ухвалення рішень провідними урядами.
3. ЄС, НАТО і Україна.
4. Екологічна катастрофа: суть та способи уникнення.
5. Тенденції у світовій культурі.
6. Лідери світової політики.
7. Стратегічний менеджмент.
8. Меншини в сфері публічних відносин.
9. Політичне маніпулювання.
10. Теорія політичного конфлікту.
11. Антикризовий менеджмент.
12. Проблеми європейської інтеграції

9. Методи навчання

1. Лекції.
2. Робота з енциклопедіями, довідковою літературою.
3. Проблемне навчання.
4. Робота з інформаційними ресурсами у мережі Інтернет.
5. Розвиваючі рольові ігри.

10. Методи контролю

1. Усне опитування.
2. Перевірка самостійної роботи.
2. Самостійна робота.
3. Бесіда-опитування.
4. Підсумковий контроль (підсумковий модуль).

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

90 -100 балів – **високий** рівень знань,
повне оволодіння програмовим матеріалом,
творчий виклад тем курсу, сформовані очікувані компетентності.

75 – 89 балів – **середній** рівень знань,
середнє оволодіння програмовим матеріалом,
аргументований виклад тем курсу, сформовані очікувані компетентності.

60 – 74 балів – **достатній** рівень знань,
достатнє оволодіння програмовим матеріалом,
репродуктивний виклад тем курсу, частково сформовані очікувані компетентності.

0 – 59 балів – **низький** рівень знань,
низький рівень оволодіння програмовим матеріалом,
фрагментарний вклад тем курсу, сформовані деякі компетентності.

Шкала оцінювання за шкалою ECTS

За шкалою КОГПА	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	«відмінно»	A(«відмінно»)
81-89	«добре»	B(«дуже добре»)
75-81		C(«добре»)
65-74	«задовільно»	D(«задовільно»)
60-64		E(«достатньо»)
35- 59	«незадовільно»	FX(«незадовільно з можливістю повнорного складання»)
0-34		F(«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»)

12. Методичне забезпечення

Комплексна програма курсу для студентів академії. Кейси для самостійної роботи.

13. Література

- Чекаленко Л. Д., Федуняк С.Г. *Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів)*. Київ, 2010.
- Возняк Т. *Геополітичні контексти війни в Україні*, Львів 2015.
- Гай-Нижник П., *Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення*, Київ, 2017.

Лук'яненко Д. Г. Глобальна економічна інтеграція: Монографія. К.: ТОВ «Нац. підручник», 2008.

Бодрук О. С. Структури воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти: Монографія. Київ : НІПМБ, 2001. 295 с.

Філіпенко А. С. Цивілізаційні виміри економічного розвитку. Київ, 2003. 281с.

Капітон В.П., Капітон О.В., П'ятун В.В. Філософія глобальних проблем сучасності: монографія. Дніпропетровськ: ДДФА, 2010 с.

Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контексті. Полтава: ПОШПО, 2006.

Українська призма: Зовнішня політика 2017. URL: <http://prismua.org/ukrainian-prism-foreign-policy-2017/>

Сохар О. Україна вже готує нові серйозні види озброєння – Полторак.

URL: <https://www.obozrevatel.com/ukr/crime/yakscho-porivnyuvati-z-2014-rokom-to-stribok-velicheznij-poltorak.htm>

14. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інститут історії України. Режим доступу:

<http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>

2. Moodle.